

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Адриан Георгиев, Катедра Музика и мултимедийни технологии,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

НА ТЕМА:

Детските чуждоезични песни в обучението по музика в
предучилищна и начална училищна възраст – проблеми на
авторския превод и адаптация

Антоанета Христова Стоянова

Антоанета Стоянова е завършила успешно докторантското си обучение в Софийския университет, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Музика и мултимедийни технологии през 2023г, когато е отчислена с право на защита. Научен ръководител е проф. д-р Ганка Неделчева. Антоанета Стоянова има завършена магистърска степен със златен медал по специалност „Оперно пеене“ от ENMP Alfred Cortot и CNR Cergy, Париж, Франция. През 2008-2009 специализира оперно пеене в A.R.T. Musica в Рим, Италия.

От предоставената ми автобиографична справка е видно изключително високото ниво на владеене на френски, испански, английски, немски, испански, руски, и сърбо-хърватски езици, съответно нива C1 и B2 със сертификати.

Вероятно това е причината, да има интереси в областта на музикалното изкуство, авторския превод, и музика за деца и др., което е определило и тематиката на дисертационния труд, а именно детските чуждоезични песни в обучението по музика в предучилищна и начална училищна възраст.

Темата има изключителна приложност в областта на музикалната педагогика, а именно възможностите за адаптация на авторския превод.

Дисертационния труд е в обем от 171 стр., съответно разпределени в увод, четири глави, заключение, библиография от 19 източника (от които 6 на български език, и 13 чуждоезични), използвани са и интернет ресурси и източници, които да дадени като уеб-адреси. По думите на докторанта, към

настоящия момент в България проблемът за превода на чуждоезични детски песни не е изследван. Това дава аргументи в полза на високата степен на актуалност на поставената в дисертационния труд тема. Разбирането, осмислянето и интерпретацията на чуждоезични песни, преведени на български език обогатяват досега на българското дете с различни култури и традиции по цял свят и подпомагат неговата комуникацията му с него. Симбиозата между музика и текст, представени в кратка форма, наречена песен, създава условия за изграждане на междупредметни връзки както в детската градина, така и в обучението в началното училище.

Целта на труда е да се изследват и анализират детски чуждоезични песни, а на тази база да се структурират и приложат специфични методически подходи при техния превод на роден език. Ясно са определени и основните задачи свързани с разработката на дисертационния труд:

- да се изследват оригинални източници, свързани с темата (теоретико-практически подходи за превод у нас и в чужбина)
- да се опишат особеностите при превода на детски песни, като се дефинира конкретен понятиен апарат
- да се изследва моментното състояние на проблема
- да се изследват публикации на учебни програми и селекции и съответните междупредметни връзки
- да се изготви диагностичен инструментариум за провеждане на изследването – наблюдения, анкети, интервюта, беседи
- да се изготви приложение с текстове на песни и разяснение към всяка една от тях, като допълнителен ресурс за учители по музика в детски градини и началния курс на обучение в училище.

Предмет на изследването е съдържанието на детската чуждоезична песен в превод на български език и нейното приложение в учебната дейност по музика в детски градини и началното училище. Поставя се и въпросът за изграждане и усъвършенстване на междупредметни връзки в хода на учебния процес и за влиянието на преводната песен върху възприятието и осмислянето на конкретния учебен материал от страна на децата в детска градина и начално училище.

Обект на изследване е работата с чуждоезични песни в превод и тяхното приложение в заниманията по музика в детската градина и в началното училище.

Основната хипотеза е: Ако се създадат условия за работа върху текста, съобразен с крайната реализация на песента, то тя ще има стойност и влияние върху формирането и изграждането на детската емоционална интелигентност и ще намери своето широко приложение.

За доказване на хипотезата са проведени емпирични изследвания, като са извършени наблюдения в две детски градини в София. Обхванати всички възрастови групи – от първа до четвърта. Чрез оформяне и оценка на контролни и експериментални групи е обхванат разнообразен контингент, включително малцинствени групи. Целта и инструментариумът включват изследване и анализ на детски чуждоезични песни в оригинал и в превод; изследване и анализ на съдържанието на детската чуждоезична песен в оригинал и в превод на български език. Основните задачи са да се изследват реакциите на децата при възприемане и осмисляне на чуждоезични песни в оригинал, да се изследват реакциите на децата при възприемане и осмисляне на чуждоезични песни в художествен превод на български език; да се сравнят и анализират резултатите от двете изследвания и да се направят необходимите изводи. За целта на изследването е изготвен предварително индивидуален картон за всяко дете, участващо във всяка една от двете групи. Над всеки картон се отбелязват собственото име на детето, отбелязано с инициал, пол и възраст.

Определени са шест критерия, по които се изследват реакциите на децата от различни възрастови групи при съответните наблюдения. Всичките са свързани и се допълват, за да се създаде цялостна представа за нагласите на малките слушатели в хода на наблюдението а съответно и при обобщение на реакциите. В графите вдясно се отбелязват съответно заглавията на две или три песни, които се предлагат на децата, в зависимост от възрастта им, по време на наблюдението.

По скалата на отчитане от 10 точки критериите в графите се сумират като нула получава пълна неудовлетвореност, а 10 – пълна удовлетвореност. Под всеки картон се отбелязва крайният брой точки, получен при сумиране на графите от шестте критерия. За целта на констативния етап на експеримента се оформя контролна група, като целта е проследяване реакциите на децата при двукратно прослушване на песни в оригинал. За целта на реалния експеримент се оформя експериментална група, като целта е проследяване реакциите на децата при двукратно прослушване на преводни песни на български език.

Сравнителният анализ на резултатите при проведените шест наблюдения с контролни и експериментални групи извежда следните изводи:

- Песните в оригинал първоначално „грабват” вниманието на децата, благодарение на мелодиите; липсата на разбираем от участниците текст провокират реакции на недоумение, смущение и нежелание за възпроизвеждане на предложените песни;
- концентрацията на участниците значително отслабва, особено по време на второто прослушване на предложените песни;

- крайният резултат в проценти значително се различава от този при изследване на преводните песни; превес при отчитане на степента на емоционална удовлетвореност се наблюдава в полза на експерименталните групи;
- Песните с художествен превод на български език предизвикват по-бърз, по-пълноценен и по-категоричен интерес и желание за възпроизвеждане; повишават мотивацията чрез положителни емоционални реакции при ученето и възпроизвеждането; формират силна връзка на музиката с паметта; показват как художественият превод на песни може да подобри уменията за слушане с разбиране при малките деца, като неформално ги „срещне“ с нова лексика, изрази и идиоми; имат силно емоционално съдържание, което ги прави подходящи за драматизация.

Това би могло да се използва като полезна стратегия в обучението на децата, продуктивността на която е в пряка връзка с нагледно-образното им мислене и възприятие в предучилищна и начална училищна възраст; текстовете на голяма част от преводните песни са предпоставка за създаване на междупредметни връзки, както в детската градина, така и в началното училище. Препоръчва се на учители и родители са да използват чуждоезичните песни в превод според възрастта на децата, поради различното времетраене на песните, вида им и степента на сложност на текстовете; да имат готовност за отговор на всякакви въпроси от страна на децата, провокирани от текстовете в песните или думи изрази, които изискват пояснение; да използват песни в оригинал при изучаване на съответния чужд език; песните в оригинал могат да бъдат използвани и като средство за провокиране на детското любопитство и желание за изучаване на чужд език.

Съгласен съм с приносните моменти в дисертационния труд, като ще открия някои, по мое мнение най важни :

- Използването на чужда литература по проблематиката на авторския превод, въпреки граматическите и фонетични различия в чуждите езици, цитирана в дисертацията, може да даде важни насоки за структурирането на преводния текст и за изграждане на един от главните му компоненти – мелодика.
- Изведени са методически насоки чрез разсъжденията в теоретичната част, които могат да послужат на млади автори, желаещи да се заемат с нелеката задача да превеждат детски песни от различни езици.
- За първи път се дефинира понятието *авторски превод*, описват се и неговите специфики.
- Изследвани и приложени на практика са различни по вид песни, чрез осъществяване на наблюдения и експерименти в детската градина и начално училище.

- Използване на вече създадените от автора на дисертацията преводни песни, издадени на CD и DVD и публикувани в различни музикални платформи като практически ресурс в детската градина и началното училище.

Публикации по темата на дисертацията:

1. „Авторският превод на детски чуждоезични песни –специфики и предизвикателства” – Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски”,ФНОИ, Книга Изкуства, Том 115, стр.55-74, София 2022,ISSN 2738-7062
2. „Играта като средство за обучение по музика в предучилищна възраст”, Секция „Музикална интерпретация, педагогика” I.2024; Musicology-bg.com; ISSN: 2 534-9279
3. „Влияние на детската преводна песен върху развитието на емоционална интелигентност при деца в предучилищна възраст ”, Секция „Музикална интерпретация, педагогика” II. 2024; Musicology-bg.com; ISSN: 2 534-9279
4. „Вълшебният свят на детската чуждоезична песен: 101 текста на песнички” , Антоанета Стоянова, Анима Артс 2022, ISBN 978-619-7366-03-7

Като имам предвид всичко казано до тук, убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Антоанета Стоянова образователната и научна степен „доктор“ от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... Методика на обучението по музика.

09.05.2024г.

подпис:.....

Проф. д-р Адриан Георгиев